

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 99/2018-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Majerníkom, Werferova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 21 P 123/2012 z 2. marca 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP 163/2017 z 21. decembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. marca 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Majerníkom, Werferova 1, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 21 P 123/2012 z 2. marca 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoP 163/2017 z 21. decembra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva:

„Sťažovateľ je otcom maloletého [REDAKOVANÉ] Matka maloletého sa návrhom na zvýšenie výživného... 29.06.2012 domáhala zvýšenia výživného na mal. [REDAKOVANÉ] ktorého výška bola výsledkom mediácie medzi matkou a otcom....

súd... vo veci konal bezmála 21 mesiacov, výsledkom čoho bol rozsudok o zvýšení výživného zo dňa 04.03.2014...

Voči tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie. V rozhodnutí o odvolaní Krajský súd ...konštatoval, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, keďže si neobjasnil predmet konania a namiesto rozhodovania o úprave práv a povinností k maloletému, ktoré doposiaľ určené neboli, bez existencie zákonných predpokladov rozhodoval o zvýšení výživného na maloleté dieťa. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil...

Okresný súd... uznesením zo dňa 21.11.2014 v konaní o zvýšení výživného začal konanie bez návrhu...

Uznesenie... bolo účastníkom konania doručené až pri vyhlásení rozsudku... 02.03.2016, ktorým súd prvej inštancie rozhodol vo veci tak, že zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky, ktorú ustanovil za jeho majetkovú opatrovníčku, určil výživné zo strany sťažovateľa od 29.06.2012 do 31.10.2013 na sumu 400,- Eur mesačne, od 01.11.2013 do 28.02.2014 na sumu 200,- eur mesačne a od 01.03.2014 do budúca na sumu 400,- € mesačne, ďalej súd sťažovateľovi povolil dlžné výživné vzniknuté jeho určením od 29.06.2012 do 29.02.2016 vo výške 12.426,66 € splácať v splátkach po 250,- Eur mesačne a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie...

Po podaní odvolania Krajský súd... uznesením zo dňa 29.11.2016 vrátil vec súdu prvej inštancie na rozhodnutie o celom predmete konania, nakoľko súd prvej inštancie

nerozhodol o návrhu matky na zvýšenie výživného, ktorý matka podala dňa 29.06.2012. Súd prvej inštancie... rozhodol doplniacím rozsudkom dňa 09.05.2017.

O odvolaní sťažovateľa... rozhodol senát Krajského súdu... rozsudkom sp. zn. 7CoP/163/2017 zo dňa 21.12.2017 tak, že potvrdil rozsudok v napadnutých výrokoch o úprave výchovy a výživy mal. [REDAKOVANÉ] a zrušil rozsudok v napadnutých výrokoch o určení dlžného výživného, trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie... Do dnešného dňa... rozsudok Krajského súdu... nebol... riadne doručený právnomu zástupcovi sťažovateľa...

Podľa názoru sťažovateľa odvolací súd nedostatočným spôsobom odôvodnil svoj rozsudok, keď sa vôbec nevysporiadal so zásadnými otázkami, ktoré nastolil sťažovateľ v podanom odvolaní... odvolací súd sa ani náznakom nezaoberal hneď niekoľkými dôležitými pochybeniami súdu prvej inštancie, a to najmä:

- nezrozumiteľnosťou uznesenia súdu prvej inštancie o začatí konania bez návrhu*
- skutočnosťou, že vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností nebolo začaté konanie, a to ani bez návrhu*
- skutočnosťou, že výživné bolo určené aj za obdobie pred začatím konania, a to bez odôvodnenia takéhoto postupu*
- nezohľadnením zmeny pomerov na strane otca (sťažovateľa), ktorým bolo skončenie pracovného pomeru*
- nesprávnym vyhodnotením možností a majetkových pomerov sťažovateľa.“*

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ uvádza:

«... súd prvej inštancie čakal viac ako 14 mesiacov, kým účastníkom konania doručil uznesenie, ktorým začal konanie bez návrhu... Ďalšou zásadnou skutočnosťou, ktorá bola konajúcimi súdmi tak v prvoinštančnom, ako aj v odvolacom konaní opomenutá, je otázka určenia výživného za obdobie pred začatím konania...

Ak by sme vychádzali zo záverov, že uznesením zo dňa 21.11.2014 súd prvej inštancie bez návrhu začal konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností voči maloletému, prečo súd prvej inštancie určil výživné odo dňa 29.06.2012? Zmyslom právnej úpravy obsiahnutej v § 77 ods. 1 zákona o rodine je, aby si oprávnené osoby uplatňovali svoje zákonné nároky včas a nepoužívali ich účelovo...

V danom konaní nenastali žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by súd prvej inštancie mal výživné priznávať spätne. Skutočnosť, že matka podala nesprávny návrh na začatie konania vyplýva z neznalosti zákona, a to dokonca za situácie, kedy bola počas konania právne zastúpená. Táto okolnosť však v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe súdov nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa. Taktiež skutočnosť, že si súd prvej inštancie nedokázal ustáliť predmet konania, nemôže byť dôvodom hodným osobitného zreteľa na priznanie výživného za obdobie pred začatím konania vo veci. ... Tak súd prvej inštancie, ako ani odvolací súd v odôvodneniach svojich rozhodnutí sa ani len nezaoberali skutočnosťou, prečo bolo priznané výživné aj za obdobie pred začatím konania. Žiadnym spôsobom nie je zdôvodnená existencia výnimočných okolností prípadu, okolností hodných osobitného zreteľa, pre ktoré bolo potrebné výživné priznať aj spätne...

Okrem už uvedeného je potrebné poukázať aj na otázku určenia výživného na základe potenciality príjmov sťažovateľa:

Súd prvej inštancie v jedinom odstavci na strane 9 rozsudku sp.zn. 21 P/123/2012-306 zhodnotil, že ukončenie pracovného pomeru sťažovateľa v spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ku dňu 31.01.2016 nebolo odôvodnené, preto na túto skutočnosť neprihliadol a pri určení výživného do budúcnosti vychádzal z potenciálnych, nie reálnych príjmov otca, ktoré poberal v uvedenej spoločnosti, napriek tomu, že od 01.02.2016 v tejto spoločnosti už nepracuje a ku dňu vydania rozsudku bol evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Napriek dokladom predloženým v konaní sťažovateľom, a to potvrdeniu spoločnosti [REDAKOVANÉ] že k ukončeniu pracovného pomeru nedošlo na žiadosť sťažovateľa a ukončenie pracovného pomeru súviselo s centralizáciou riadenia u zamestnávateľa, súd prvej inštancie túto okolnosť nehral vôbec do úvahy a s týmto dôkazom sa žiadnym spôsobom nevysporiadal. Rovnako sa k tejto otázke postavil aj odvolací súd. keď v odôvodnení svojho rozsudku nevenoval tejto problematike žiadnu pozornosť a v podstate sa obmedzil iba na konštatovanie, že cit. „súd prvej inštancie dôsledne vyhodnotil odôvodnené potreby mal. [REDAKOVANÉ] a zistil okolnosti rozhodujúce pre posúdenie schopností, možnosti a majetkových pomerov otca aj matky. “...

Úplne nepodložená akýmkoľvek dôkazom je potom úvaha súdu prvej inštancie, že sťažovateľovi bude vyplácaná nemocenská dávka vo výške jeho príjmu. K tomuto si súd

prvej inštancie nezabezpečil žiadne dôkazy, takéto tvrdenie nie je ani pravdivé a dokonca ani odvolací súd týmto námietkam sťažovateľa nevenoval žiadnu pozornosť.

Ďalšou z radu podstatných otázok, s ktorou sa odvolací súd (a pred ním aj súd prvej inštancie) nezaoberal dostatočne, sú odôvodnené potreby maloletého...

Sťažovateľ však namieta úplnosť a správnosť skutkového stavu veci zisťovaného a zisteného súdom prvej inštancie, nakoľko skutkový stav vzhľadom na už vyššie uvádzané nemožno považovať za úplne a správne zistený.

V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na to, že v rámci posudzovania možností a majetkových pomerov sťažovateľa sa súd prvej inštancie, ale ani odvolací súd, žiadnym spôsobom nevysporiadal i s okolnosťou, že sťažovateľ bol počas obdobia od 01.11.2013 do 28.02.2014 nezamestnaným a počas tohto obdobia preukázateľne nepoberal žiaden príjem ani mu nevznikol nárok na podporu v nezamestnanosti... Súd v rozsudku na strane 9 vypočítal odôvodnené náklady otca. medzi tieto však vôbec nezahrnul vyživovaciu povinnosť na dve maloleté deti a manželku, ktorá je na rodičovskej dovolenke a nepoberá žiaden príjem... Okolnosťou tvoriacou v súhrne celkové majetkové pomery povinného sú aj pasíva (rôzne formy úverov, pôžičiek, náklady vynaložené na dosiahnutie príjmu a pod.). Súd prvej inštancie neuznal sťažovateľovi oprávnenosť nákladov na cestovné, a to ani počas práce vo [REDAKOVANÉ] ani počas práce v [REDAKOVANÉ]. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že sťažovateľ sa do zamestnania mohol dopravovať autobusom, nakoľko by to bolo ekonomickejšie...

Súd prvej inštancie vypočítal priemernú výšku príjmu sťažovateľa v spoločnosti Unomedical s.r.o. za obdobie roka 2015 v sume 2.834.69 €. Tento výpočet však nevyplýval z vykonaného dokazovania a je v hrubom rozpore s predloženými dokladmi o výške príjmu otca. Priemerný mesačný príjem sťažovateľa sa v uvedenom období pohyboval približne vo výške 1.800,- € až 1.900,- €...

Sťažovateľom napadnuté rozhodnutia Okresného súdu... a Krajského súdu... považuje v celom rozsahu za neústavné, nezákonné a nedôvodné.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Rozsudkom Okresného súdu Košice I sp.zn. 21 P/123/2012 zo dňa 02.03.2016 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 7CoP/163/2017 zo dňa 21.12.2017 bolo

porušené základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 Listiny Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

Rozsudok Okresného súdu Košice I sp.zn. 21 P/123/2012 zo dňa 02.03.2016 a rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 7CoP/163/2017 zo dňa 21.12.2017 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3.000,- €, ktoré sú Okresný súd Košice I a Krajský súd v Košiciach povinní spoločne a nerozdielne mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Košice I a Krajský súd v Košiciach sú povinní uhradiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] trovy konania, a to spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že

v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý mu umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o čom sťažovateľ vedel, odvolanie podal a krajský súd o ňom svojím rozsudkom rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu

Podľa sťažovateľa k namietanému porušeniu ním označených práv malo dôjsť nedostatočným odôvodnením rozsudku krajského súdu, ktorý sa nezaoberal skutočnosťami, ktoré uviedol v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, a to nezrozumiteľnosťou uznesenia okresného súdu č. k. 21 P 123/2012-192 z 21. novembra 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“), skutočnosťou, že vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností nebolo začaté konanie, a to ani bez návrhu, skutočnosťou, že výživné bolo určené aj za obdobie pred začatím konania, a to bez odôvodnenia takéhoto postupu, nezohľadnením zmeny pomerov na strane otca (sťažovateľa), ktorým bolo skončenie pracovného pomeru, nesprávnym vyhodnotením možností a majetkových pomerov sťažovateľa.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je preto daná len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť fyzické osoby a právnické osoby pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01, IV. ÚS 111/09).

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že krajský súd sa nezaoberal jeho námietkou týkajúcou sa nezrozumiteľnosti uznesenia okresného súdu o začatí konania bez návrhu, a tým, že vo veci nebolo začaté konanie bez návrhu, ústavný súd uznáva, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať

podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997). Európsky súd pre ľudské práva ale zároveň tiež pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci (porovnaj napr. rozsudok vo veci *Ruiz Torijo c. Španielsko* z 9. 12. 1994, *Annuaire*, č. 303-B). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

Ústavný súd preskúmal uznesenie okresného súdu a konštatuje, že s názorom sťažovateľa o jeho nezrozumiteľnosti sa nestotožňuje. Z uznesenia jednoznačne vyplýva, že okresný súd vo veci konania starostlivosti o maloletého začal konanie bez návrhu z dôvodov, že rodičia maloletého spolu nežijú, a keďže ich rodičovské práva a povinnosti k maloletému dosiaľ v zmysle § 36 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) upravené neboli, je potrebné ich upraviť. Je teda bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že okresný súd začal konanie bez návrhu vo veci úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že tvrdené skutočnosti vzhľadom na ich nesprávnosť sú irelevantné, a teda nemožno ich považovať za také, ktoré by mali podstatný význam pre rozhodnutie. Ak sa teda krajský súd nevysporiadal s týmito námietkami sťažovateľa, takýto jeho postup nie je možné hodnotiť ako porušenie označených základných a iných práv sťažovateľa.

K tvrdeniu sťažovateľa, že výživné bolo určené aj za obdobie pred začatím konania, a to bez odôvodnenia takéhoto postupu, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu a následne ani odôvodnenie rozsudku krajského súdu nie sú vo vzťahu

k tejto otázke jednoznačné a bez akýchkoľvek pochybností, a teda že k určitému pochybeniu zo strany všeobecných súdov došlo.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07, II. ÚS 410/2010). Priorizovanie formálnych požiadaviek vyplývajúcich z noriem bežného zákonodarstva (formálne poňatie právneho štátu) môže totiž v konkrétnych súdnych konaniach (alebo iných právom upravených konaniach pred orgánom verejnej moci) viesť k rozhodnutiam, ktoré budú v zjavnom rozpore s účelom a zmyslom príslušnej právnej úpravy, resp. v okolnostiach veci v kontexte podaných účelových návrhov na postup súdu návrhmi nadbytočnými, ktorých cieľom je/bude úmyselne spomaliť/sťažiť postup súdu v konaní v rozpore so zásadou hospodárnosti konania.

Ústavný súd teda nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny) vrátane práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012).

Podľa § 77 ods. 1 zákona o rodine právo na výživné sa nepremlčuje, možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov späť odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné

osobitného zreteľa. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov späť, ktoré sa počítajú odo dňa začatia konania, bez ohľadu na to, či konanie bolo začaté na návrh, alebo z úradnej povinnosti. Súd v týchto prípadoch nie je viazaný návrhom, sám musí určiť začiatok, kedy povinný prestal platiť výživné, alebo ho platil v obmedzenej miere. Pri určovaní výživného za minulé obdobie súd zisťuje, aké boli konkrétne schopnosti, možnosti, zárobné pomery povinného, potreby dieťaťa, prihliada na už poskytnuté plnenia, poskytovanie bývania, osobnej starostlivosti a hodnotí aj ďalšie zákonné kritériá. Zákonná podmienka existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre späť priznanie výživného vyplýva okrem iného zo snahy o zamedzenie špekulácií a zneužívania možnosti priznávať výživné pre maloleté dieťa. Sprisňujúca úprava od oprávnených vyžaduje zodpovedný a včasný prístup k riešeniu tejto otázky, t. j. aby návrh na určenie výživného podávali bez zbytočného odkladu pri naplnení zákonných podmienok. Pokiaľ však z určitých dôvodov, ktoré možno posúdiť ako výnimočné, účastníci žiadajú o určenie výživného s časovým odstupom a v ich konaní nemožno vidieť snahu o zneužívanie tohto inštitútu, súd môže výživné priznať aj späť. Dôvody hodné osobitného zreteľa bude treba posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu.

V okolnostiach sťažovateľovej veci sa pre posúdenie jej merita javí ako relevantná skutočnosť, že matka maloletého podala návrh na zvýšenie výživného už 29. júna 2012, teda v deň, od ktorého súd určil výživné na maloletého, aj keď tento návrh bol po formálnej stránke nesprávny, keďže sa mala domáhať určenia výživného, a nie jeho zvýšenia. Je teda zrejmé, že matka nepostupovala špekulatívne s cieľom domôcť sa vyššieho výživného, akým prispieval sťažovateľ.

Z celkového priebehu konania pred okresným súdom a hlavne okolností, ktoré vydaniu uznesenia o začatí konania bez návrhu predchádzali, tak možno vyvodíť skutočnosti, ktoré odôvodňovali priznanie výživného aj za obdobie pred začatím konania bez návrhu.

Vzhľadom na uvedené nemožno formálny nedostatok v jednoznačnom odôvodnení rozsudkov okresného súdu a krajského súdu týkajúci sa dôvodov, pre ktoré bolo priznané

výživné aj za obdobie pred začatím konania bez návrhu, hodnotiť ako taký, ktorým by bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa, že krajský súd sa nezaoberal zohľadnením zmeny pomerov na strane sťažovateľa, ktorým bolo skončenie pracovného pomeru, a námietkami o nesprávnom vyhodnotení možností a majetkových pomerov sťažovateľa, ústavný súd pripomína, že podľa jeho doterajšej judikatúry odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku okrem iného uviedol: *„Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.“*

Po preštudovaní odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ktorý nepovažuje ústavný súd za potrebné citovať vzhľadom na skutočnosť, že jeho obsah je sťažovateľovi známy, ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa vo svojom rozsudku a jeho odôvodnení dostatočne jasne a zrozumiteľne vysporiadal s pomermi sťažovateľa, hlavne s dôvodmi skončenia jeho pracovného pomeru so zamestnávateľom [REDACTED], a tiež s jeho majetkovými pomermi.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sa nestotožňuje s tvrdením sťažovateľa, že krajský súd sa nezaoberal zmenou pomerov na strane sťažovateľa z dôvodu skončenia pracovného pomeru a vyhodnotením možností a majetkových pomerov. Pokiaľ sa s uvedenými skutočnosťami a skutkovým stavom vysporiadal vo svojom rozsudku už

okresný súd a krajský súd sa s odôvodnením jeho rozsudku stotožnil, nebol povinný sa opätovne rovnakými námietkami sťažovateľa zaoberať.

Ústavný súd zároveň konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti iba opakuje námietky, ktoré boli už predmetom preskúmania krajským súdom, a to i napriek tomu, že otázky, ktoré tieto námietky obsahovali, boli vyčerpávajúco odôvodnené už v rozsudku okresného súdu. Sťažnosť sťažovateľa je tak iba pokračujúcou polemikou s právnym názorom okresného súdu a krajského súdu na nimi zistený a riadne odôvodnený skutkový stav. Sťažovateľ tak stavia ústavný súd do pozície bežnej prieskumnej inštancie všeobecného súdnictva, keď požaduje, aby ústavný súd vec opätovne posúdil a stotožnil sa s jeho právnym názorom. Ústavný súd v súvislosti s takto koncipovanou sťažnosťou pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Podľa názoru ústavného súdu sa sťažovateľ iba snaží spochybníť spôsob, akým boli vyhodnotené dôkazy všeobecnými súdmi, aký skutkový záver z nich všeobecné súdy vyvodili a ako ho právne posúdili. Ústavný súd však v tejto súvislosti zdôrazňuje, že už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že do obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Postup krajského súdu pri odôvodňovaní rozsudku vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom názorov všeobecných súdov. Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd poukazuje na ustálený právny názor, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

Ústavný súd v závere poznamenáva, že v súlade so svojou judikatúrou posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi porušením práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah. O takýto prípad však vo veci sťažovateľa nešlo.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu príslušných zákonných ustanovení, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S poukazom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2018